

SZKOLNY SYSTEM INTERWENCJI

PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJACH ZAGROŻENIA DZIECI I MŁODZIEŻY DEMORALIZACJĄ

I. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat:

- uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o **demoralizacji** (używanie alkoholu lub innych środków odurzających; naruszanie praw współżycia społecznego: arogancja, wulgarność, przemoc emocjonalna; popełnienie czynu zabronionego; systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki; włóczęgostwo; udział w działalności grup przestępczych - art. 4 § 1 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich)

należy podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel **przekazuje** uzyskaną **informację dyrektorowi** oraz **pedagogowi szkolnemu**.
2. Wychowawca **wzywa** do szkoły **rodziców** ucznia i informuje ich o problemach wynikających z zachowania ucznia. **Wychowawca wraz z pedagogiem szkolnym** w obecności ucznia i rodziców **przeprowadza rozmowę**. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i jego udział w programie terapeutycznym.
3. Wychowawca z pedagogiem **sporządzają notatkę** z przeprowadzonych czynności i umieszczają w dokumentacji pedagoga.
4. Jeżeli rodzice **odmawiają współpracy** lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji dziecka, **pedagog szkolny** pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji **sąd rodzinny lub policję** (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie, gdy szkoła wykorzystala wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, szkoła powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

II. Jeśli nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod **wpływem alkoholu** lub **narkotyków**, powinien podjąć następujące kroki:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach **wychowawcę klasy (pedagoga)** oraz **dyrekcję**, którzy podejmują następujące kroki:
2. **Odizolowanie ucznia** od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawiać go samego; stworzyć warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. **Wezwanie lekarza** w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. **Zawiadomienie o tym fakcie rodziców**, których trzeba zobowiązać do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki

szkoly zdrowia albo przekazaniu go funkcjonariuszom policji **decyduje lekarz**, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki.

5. **Dyrektor** szkoły **zawiadamia** najbliższą jednostkę **policji**, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu odmawiają przyjscia do szkoły, a jest on **agresywny** bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości (stężenie we krwi powyżej 0,5‰ alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³) policja ma prawo przewieźć ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). **Jeśli uczeń nie ukończył 18 lat, o fakcie tym zawiadamia się jego rodziców oraz sąd rodzinny,**
6. Jeżeli **powtarzają się** wypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, dyrektor placówki ma obowiązek powiadomienia o tym policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego.
7. Z przeprowadzonych działań sporządza się **notatkę służbową**, którą podpisują osoby uczestniczące w podjętych czynnościach.

III. Jeśli na terenie szkoły zostanie **znaleziona** substancja wyglądem przypominająca **narkotyk**, powinno się podjąć następujące kroki:

1. **Nauczyciel** zachowując środki ostrożności, **zabezpiecza substancję** przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem **do czasu przyjazdu policji**, próbuje, (jeśli to możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. **Powiadamia** o zaistniałym zdarzeniu **dyrektora** szkoły. Dyrektor niezwłocznie zawiadamia **policję**.
3. Po przyjeździe **policji przekazuje** zabezpieczoną substancję i informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.
4. Z przeprowadzonych działań sporządza się **notatkę służbową**, którą podpisują osoby uczestniczące w podjętych czynnościach.

IV. Gdy zachodzi podejrzenie, że uczeń ma przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinno się podjąć następujące kroki:

1. **Nauczyciel w obecności innej osoby** (wychowawcy, pedagoga, dyrektora itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży) ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją. *Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania* odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona **wyłącznie dla policji**.
2. O swoich spostrzeżeniach **powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów** ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawienia.
3. Gdy **uczeń, mimo wezwania**, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i okazania zawartości teczki, **dyrektor szkoły wzywa policję**, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń **wyda substancję dobrowolnie**, **nauczyciel**, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie **przekazać ją jednostce policji**.

Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

5. Z przeprowadzonych działań sporządza się **notatkę służbową**, którą podpisują osoby uczestniczące w podjętych czynnościach.

V. Procedura postępowania w przypadku przyniesienia przez ucznia papierosów lub ich palenia na terenie szkoły.

1. Osoba, która zauważy ucznia palącego papierosy na terenie szkoły powinna poinformować wychowawcę lub pedagoga szkolnego.
2. Wychowawca/pedagog szkolny w obecności innej osoby dorosłej ma prawo zażądać, aby uczeń przekazał mu papierosy, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży. *Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonywać czynności przeszukania odzieży, ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.*
3. Wychowawca/pedagog szkolny zabezpiecza papierosy i dopilnowuje, by sprawca uporządkował miejsce zdarzenia.
4. Wychowawca rozmawia z uczniem o zdarzeniu oraz wzywa do szkoły rodziców ucznia i przekazuje im informację o paleniu papierosów przez dziecko.
5. Przeprowadza rozmowę z uczniem w ich obecności, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Sporządza notatkę o zaistniałym incydencie.
6. W przypadku nasilenia się zjawiska u jednego lub grupy uczniów, wychowawca powiadamia pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły oraz stosuje wobec wychowanków kary określone w Statucie Szkoły.

VI. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu na terenie szkoły **czynu karalnego ściganego z urzędu należy:**

1. **Zabezpieczyć** miejsce popełnienia czynu (nie dopuścić w to miejsce osób postronnych i ewentualnie ustalić świadków zdarzenia).
2. Zawiadomić **dyrektora** szkoły oraz **policję** lub **sąd rodzinny** (obowiązek ten spoczywa na kierownictwie szkoły).
3. Wykonać ewentualne czynności zalecone przez przyjmującego zgłoszenie policjanta.
4. Odnotować godzinę zgłoszenia, sprawdzić w dostępny sposób **wiarygodność** informacji.
5. W rozmowie z pokrzywdzonym ustalić liczbę sprawców i ich dane personalne.
6. W przypadku zaistnienia zdarzenia, o ile jest to konieczne i możliwe, **zatrzymać** do czasu przybycia policji ofiarę przestępstwa i jego sprawcę/ów/.
7. Nie nagłaśniać zdarzenia.

Postępowanie nauczyciela wobec osoby, która stała się ofiarą czynu karalnego:

1. Udzielenie pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.
3. Powiadomienie rodziców ucznia.
4. Niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

„Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić sąd rodzinny lub policję oraz przedsięwziąć czynności nie cierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu” (art. 4 § 3 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich)

Kategorie przestępstw z Kodeksu karnego ścigane z urzędu:

1. Udział w bójce lub pobiciu.
2. Doprowadzenie małoletniego poniżej 15 lat do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej.
3. Znęcanie się.
4. Wywieranie wpływu na świadka w celu skłonienia do cofnięcia skarg lub wpłynięcia na złożone zeznania.
5. Podrabianie dokumentów.
6. Kradzież.
7. Kradzież z włamaniem.
8. Rozbój.
9. Przywłaszczenie.
10. Oszustwo.

VII. Procedura postępowania w przypadku znalezienia na terenie szkoły materiałów wybuchowych, broni i innych niebezpiecznych przedmiotów lub substancji.

1. Uniemożliwienie dostępu osób postronnych do tych środków.
2. Powiadomienie dyrekcji szkoły, która przeprowadza ewakuację i powiadamia odpowiednie służby.
3. W przypadku nieobecności dyrekcji szkoły, nauczyciel - organizator zajęć podejmuje procedury leżące w gestii dyrekcji.

VIII. Procedura postępowania w przypadku niewłaściwej realizacji obowiązku szkolnego.

1. Uczeń jest zobowiązany usprawiedliwić nieobecność w ciągu tygodni od daty nieobecności.
2. Nieusprawiedliwione nieobecności (częste, pojedyncze oraz dłuższe) wychowawca klasy zgłasza do **pedagoga** szkolnego.
 - W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności:
 - klasy I –III powyżej 3 dni,
 - klasy IV –VII powyżej 20 godzin,
 - oddziały gimnazjalne powyżej 30 godzin.

a) **Wychowawca** pisemnie informuje **rodziców** o nieobecnościach:

 - klasy I –III powyżej 1 tygodnia,
 - klasy IV –VII i oddziały gimnazjalne powyżej 30 godzin.

b) **Wychowawca** wraz z **pedagogiem** przeprowadza **rozmowę** z rodzicami w obecności ucznia. Rozmowa ma na celu wyjaśnienie przyczyny nieobecności, zawarcie kontraktu, poinformowanie o konsekwencjach wagarów.

Pedagog szkolny zakłada uczniowi **kartę ewidencyjną** (wzór druku w aneksie).

- klasy I –III powyżej 2 tygodni
 - **klasy IV –VII i oddziały gimnazjalne powyżej 60 godzin.**
- c) **Wychowawca** wysyła do rodziców **upomnienie** w sprawie regularnego posyłania dziecka na zajęcia szkolne (wzór druku w aneksie).
- d) W przypadku dalszego opuszczania przez ucznia zajęć szkolnych, braku współpracy ze strony rodziców, wyczerpania wszelkich możliwości rozwiązania problemu na terenie szkoły - **pedagog** wysyła notatkę do **sądu rodzinnego**.

Dyrektor kieruje do organu prowadzącego szkołę **wniosek** o wdrożenie postępowania przymusowego (wzór druku w aneksie).

Wychowawca klasy powinien dopilnować, aby kopie zawiadomień i upomnień znalazły się w dokumentacji szkoły. Konieczne jest przestrzeganie procedury w powyższej kolejności.

IX. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia stosowania w szkole przemocy w mediach elektronicznych (cyberprzemocy).

Za cyberprzemoc uważa się wszelkie formy przemocy z użyciem mediów elektronicznych, głównie Internetu i telefonów komórkowych.

Ujawnienie zjawiska cyberprzemocy wymaga podjęcia w szkole następujących działań interwencyjnych:

1. Każda osoba, która podejrzewa lub ma pewność o zaistnieniu cyberprzemocy ma obowiązek zgłosić ten fakt **wychowawcy klasy, pedagogowi lub innemu nauczycielowi**, który ma obowiązek zgłosić sprawę pedagogowi lub dyrektorowi.
2. **Pedagog szkolny i dyrektor szkoły wraz z wychowawcą** ofiary lub/i sprawcy dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie:
 - ustalenie okoliczności zdarzenia, jego przyczyn i skutków,
 - ustalenie sprawcy (jeżeli jest on nieznany),
 - przeprowadzenie rozmów z ofiarą, sprawcą i świadkami,
 - zabezpieczenie dowodów (w miarę możliwości).
3. Rozmowy z ofiarą, sprawcą i świadkami prowadzone są w **sposób dyskretny**, z zapewnieniem poczucia bezpieczeństwa wszystkim uczestnikom zdarzenia. Mają one na celu wyjaśnienie przyczyn i skutków zaistniałej sytuacji, a w przypadku sprawcy cyberprzemocy także uświadomienie odpowiedzialności prawnej za popełnione czyny.
4. Sprawca cyberprzemocy ponosi karę, zgodnie z postanowieniami **Statutu Szkoły**.
5. W razie konieczności specjalistycznej pomocy ofierze lub sprawcy cyberprzemocy, uczeń będzie skierowany do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.
6. O sytuacji stosowania cyberprzemocy powiadamiani są rodzice uczniów, zarówno ofiary, jak i sprawcy.
7. Rodzice ofiary cyberprzemocy podejmują decyzję o zgłoszeniu sprawy na Policję lub do Sądu Rodzinnego.

8. W przypadku, kiedy **nieznany** jest sprawca cyberprzemocy, szkoła w porozumieniu z rodzicami ofiary, zgłasza sprawę na **Policję**.
9. W przypadku, gdy **rodzice sprawcy** cyberprzemocy **odmawiają** współpracy ze szkołą, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania, Szkoła powiadamia Sąd Rodzinny.
10. Z przeprowadzonych działań, w tym z rozmów z ofiarą, sprawcą, świadkami i rodzicami uczniów, sporządza się **notatkę służbową**.
11. W sytuacjach wystąpienia cyberprzemocy nieobjętych niniejszą procedurą, decyzję podejmuje dyrektor szkoły.

X. Procedura postępowania w przypadku złamania przez ucznia zakazu korzystania w czasie zajęć lekcyjnych z telefonu komórkowego, dyktafonu, aparatu fotograficznego lub innego urządzenia służącego do rejestrowania dźwięku i obrazu.

1. Nauczyciel ma obowiązek zareagować w przypadku, gdy bez jego zgody na zajęciach lekcyjnych uczeń korzysta z telefonu komórkowego, dyktafonu, aparatu fotograficznego bądź innego urządzenia służącego do rejestrowania dźwięku i obrazu.
2. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że w/w sprzęt został wykorzystany do zarejestrowania dźwięku lub obrazu na zajęciach ma prawo żądać od ucznia ujawnienia nagrania i przekazania mu sprzętu użytego do rejestracji (w obecności innej osoby dorosłej).
3. W przypadku, gdy nauczyciel jest pewien, że doszło do rejestracji lub gdy uczeń odmawia ujawnienia nagrania nauczyciel powiadamia o tym fakcie wychowawcę i pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły. Zabezpiecza sprzęt wykorzystany do rejestracji w celu uniemożliwienia jej skasowania i przekazuje go wychowawcy, pedagogowi lub dyrektorowi szkoły.
4. Wychowawca i pedagog szkolny przeprowadzają rozmowę z uczniem, ustalają okoliczności i cel użycia przez niego sprzętu rejestrującego na lekcji i za jego zgodą odtwarzają ewentualne nagranie.
5. W przypadku, gdy uczeń nadal odmawia ujawnienia nagrania lub nie chciał dobrowolnie przekazać sprzętu nauczycielowi, wychowawca wzywa do szkoły rodziców ucznia i przekazuje im uzyskane informacje o zdarzeniu. Przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności rodziców, zobowiązuje go do natychmiastowego skasowania ewentualnego nagrania i wyjaśnia konsekwencje związane z jego upowszechnianiem lub opublikowaniem. Wychowawca sporządza notatkę z rozmowy. W obecności ucznia przekazuje rodzicom zatrzymany sprzęt.
6. W przypadku, gdy uczeń ponownie złamie zakaz rejestrowania zajęć lekcyjnych bez zgody nauczyciela lub upowszechnia bądź publikuje dokonane nagrania (np. w Internecie) podlega karom statutowym.

XI. Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia faktu kradzieży przez ucznia.

1. Wychowawca zawiadamia o zdarzeniu pedagoga.
2. We współpracy z pedagogiem szkolnym ustala okoliczności kradzieży dokonanej przez wychowanka (z zachowaniem nietykalności osobistej ucznia).
3. Wzywa rodziców sprawcy, przeprowadza rozmowę z uczniem w ich obecności, z której sporządza notatkę podpisaną przez rodziców (dziennik wychowawcy).
4. Sprawca zwraca skradzioną rzecz lub pieniądze poszkodowanemu w kradzieży.
5. Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły ustala dla ucznia karę określoną w Statucie Szkoły.

XII. Procedura postępowania w przypadku prób samobójczych lub samobójstwa ucznia.

1. Każdy pracownik szkoły ma obowiązek zareagowania na jakikolwiek sygnał o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia. W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

A. Postępowanie w przypadku stwierdzenia występowania u ucznia czynników wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych.

2. O wysokim ryzyku zachowań samobójczych świadczyć może wystąpienie przynajmniej jednego z poniższych czynników:

- mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei,
- mówienie wprost lub pośrednio o samobójstwie, pisanie listów pożegnalnych lub testamentu,
- pozbywanie się osobistych i cennych dla ucznia przedmiotów,
- unikanie kontaktów z bliskimi kolegami, izolacja, zamykanie się w sobie,
- zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały uczniowi przyjemność,
- przejawianie dużych zmian charakteru, nastroju, występowanie nietypowych zachowań,
- przejawianie innych zachowań ryzykownych: okaleczanie się, zażywanie narkotyków, spożywanie alkoholu,
- przejawianie zainteresowania tematyką śmierci, umierania itp.,
- podejmowanie w przeszłości prób samobójczych,
- fascynacja znanymi osobami (np. gwiazdami popkultury), które popełniły samobójstwo.

B. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych)

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia, wychowawca, pedagog lub dyrektor podejmują odpowiednie działania interwencyjne:

- jednoznacznie ustalają, które z w/w przesłanek występują u danego ucznia,
- przeprowadzają analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w celu wstępnego ustalenia przyczyn, kontaktują się z rodzicami w celu ustalenia przyczyn zmian w zachowaniu ucznia,
- przekazują informację o zagrożeniu rodzicom,
- ustalają z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów, proponują pomoc psychoterapeutyczną na terenie szkoły lub poza nią;
- jeżeli zagrożona jest sytuacja domowa ucznia informację przekazują innym instytucjom (np. policji).

C. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą.

Po powzięciu informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą dyrektor szkoły, wychowawca, pedagog szkolny podejmują następujące działania:

- jeśli próba samobójcza ma miejsce w szkole, wychowawca (nauczyciel, pracownik) powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły, a ten rodzica,

- dyrektor szkoły, pedagog szkolny oraz wychowawca dokonują oceny sytuacji i przeprowadzają rozmowę wspierającą z uczniem i rodzicami oraz przekazują informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- jeśli próba samobójcza ma miejsce w domu, a rodzic poinformował o zajściu szkoły, dyrektor szkoły, pedagog szkolny przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- o próbie samobójczej dyrektor informuje Radę Pedagogiczną pod rygorem tajemnicy w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli,
- pedagog planuje dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa w szkole, atmosfery życzliwości i wsparcia oraz przekazuje rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza szkołą,
- w przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa, dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji,
- pedagog szkolny oraz wychowawcy udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły.